

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Junius 27-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Közönséges leveleink ezeket szedték summásan össze a' Jun. 8-dikán kijött Monitörből: —

Tegnap (7-dikben) délután 4 óraker megjelent *Bonaparte* a' Képviselői kamarában, a' hol a' *Pairek* és Státustanátsosok is összegyűltek valának. Az ő anyja *Madám Léltizia*, és *Hortensia* (a' Hollandiai volt Királyné), egy jó izlés szerént feltzifrázatott kárpitos karban ültek. Az invalidus ház' ágyui durrogtak, a' melly alatt *Bonaparte* is megérkezett a' szalába. Előtte a' Státustanáts, *Lucian* és *Jósef* Princezek, a' Fő Cancellarius, és néhány Marschallok mentek. Minekutánna egy Titoknok a' két kamaráknak tagjaikat felolvasta, elébb a' nevezett Princezek, 's azután a' tagok is minnyájan letették a' birodalom" Constitútziója eránt való engedelmességnek és a' Napoleonhoz való hűségnek hitét. Azután levette 's meg feltette *Bonaparte* a' kalapját, 's a' következő beszédet intézte a' gyűléshez: —

„Uraim *Pairek*' kamarája' tagjai! Uraim Képviselők' kamarája' tagjai! —

„Engem' a' környülállások és a' nép' hízodalma három hónapoktól fogva határ nélkül való hatalommal ruháztak-fel. Már most szívemnek legsürgetőbb kívánsága te-

lyesedik-hé; most én a' Constitútzió szerént való Monarchiát kezdem-el. —

„Az emberek igen tehetetlenek arra, hogy a' jövődöt bátorságossá tegyék; tsak a' törvényes intézetek állítják kemény lábra a' nemzetek' sorsát. Frantzia országban szükséges a' Monarkhia azért, hogy a' népnek szabadságaért, függetlenségiért, és jusaiért kezeskedjek.

„A' mi Constitútzióink szélyelszórva vannak; egygyik legfőbb foglalatosságunk leszen, ezeket egy egészbe összeszedni, 's őket egy gondolatban egygyesíteni. Ez a' munka ajánlani fogja a' jelenlévő időszakaszt a' mi maradékainknak. —

„Buzgó ohajtásom Frantzia országot minden lehetséges szabadsággal való élésben szemlélni; *lehetséges szabadsággal* mondom, mivelhogy a' fejetlen szabadságnak mindenkor a' szabad akarat szerént való uralkodás a' következése. —

„A' Királyoknak rettenetes öszszesztatolódása fenyegeti függetlenségünket; az ő seregeik határaink felé nyomólnak. —

„A' *Melpomene* nevű frégát a' közép tengeren megtámadtatott, és egy 74 ágyus Ánglus Linea hajóval való véres verekedés után elfogattatott. Vér folyt-ki békességnek idejében! —

„Ellenségeink a' mi belső czivodásainkhoz tartanak számot; a' hazafiak között való hadakozást elésztk és táplálják; ösz-

sze sereglések történtek; *Gentel* olyan öszszetsatolódás áll most fenn, a' milyen volt 1792-ben *Koblentzel*. Törvényhozói eszközökre van szükségünk elmúlászthatatlannúl. Az Urak' hazafi szeretetére, belátására, és személyemhez viseltető hajlandóságokra bízom minden, tartózkodás nélkül magamat. —

„A' nyomtatásbéli szabadság elváloszthatatlan része a' mi jelenvaló Constitúciónknak; azon semmi változtatást nem lehet tenni a' nélkül, hogy egész politikai systemánk ne illettessék: de tartoztató törvényekre is szükség van, kivált a' nemzetnek jelen lévő állapotjában. Az Urak' jó megfontolásába ajánlom ezt a' fontos tárgyat. —

„Az én Ministereim közleni fogják az urakkal a' mi környütlállásainknak minéműségét. —

„A' mi finantziánk, ha a' jelen lévő környütlállások mérték felett való költségeket nem kívánának, kielégítő állapotban volna. De még is elégséges lenne ez minden szükségünkre, ha a' felszámolásban előforduló jövedelmeink mind bémjönnek az esztendőnek lefolyta alatt; az én finantziái Ministerem figyelmetessé teszi az urakat azon eszközökre, miként lehessen ezt a' czélt elérni. —

„Lehetséges dolog, hogy a' Fejedelmi köteleések nem soká a' nemzet' fiainak vezérlésekre fognak engem' hívni, hogy vélek egygyütt tsatázzak a' hazáért; az armáda és én megtesszük köteleességünket. —

„*Pairek és Képviselek!* mütassatok példára' népnek az egygyességben és bátorságban, és tökélljétek-el magatokat, mint a' régi világ' nagy népének *Senatusa*, arra, hogy készebbek leszte meghalni inkább, mint-sem Frantzia országnak meggyaláztatásánál és megaláztatásánál tovább élni. A' haza' szent ügye győzedelmeskedni fog! —

A' *Paireknek* eltávozássok után *Sibuet* nevü tag beszéllett legelőbb a' Képvise-

selök kamarájában: — „Én, úgymond, azt kívánom, hogy ennekutánna a' mi jegyző könyvünkben közölünk senkinek ne adattassék a' Képviselei nevezetnél egyéb titulus. A' visszaéléseknek béhozattatását, kiváltképpen kell kerülni az ülések' kezdetében. Ugy itelek, hogy azok, kiket ez a' jovallás illet, hozzá fogják magokat alkalmaztatni ahoz a' szempillantatnyi lemondáshoz, a' melly ahoz az áldozathozképpest, mellyet az ő nemes indulatú őseik az 1789-dik esztendőben Aug. 4-dikének éjtzakáján tettek, igen tsekélység. Néknünk itt nem kell két Rendet, t. i. egy felől Princzeket, Grófokat, és Rittereket, másfelől pedig olyan embereket ülni szemlélünk, a' kik ennekelőtte *harmadik Státusnak* nevezettek (*tiers-état*). A' mi Elölulónk tsak első lehet a' hasonlók között (*primus inter pares*). Néknünk itt nem tsak azzal a' politikai szabadsággal hanem azzal az egyenlőséggel is élnünk kell, melly a' társasági állapotnak kedvességét egyedül teszi, 's az emberek között egygyességet és bizodalmat tsinál. Ezek az érzékenységek, mellyeket mindeneknek szivekben kifejtegetni illy szükséges, külömben megfojtódnának, 's az egygyik résznek önnön maga eránt való szeretete a' másik rész felsőbbségének minden tünéménye által megsértetődne. A' leggyütölősegebb kizorító jus az, melly a' nagyobb számnak, néhányak eránt való kedvezésből való megaláztatására czéloz Én megmaradok annak kívánása mellett, hogy itt semmi egyéb nemesség meg ne esmertessék az érzékenységnek nemességén kívül.“ — Minthogy a' kamara még nem vala organizáltatva, tehát nem is vehette semmi végzés alá a' *Sibuet*' jovallását. —

„A' *Sibuet*' projektoma, így ír a' *Journal de l'Empire*, mellyet ő a' Képviselek kamarájában tett, felelevenítette az indulatokat. Továbbra halasztatott azért, mint-hogy még ekkor a' kamara organizáltatva nem lévén, idő előttvalónak lenni látszott;

de minden jó polgárok remélik, hogy a Lyonban kiadatott Dekretom, melly által a nemesség eltöröltetett, végre hajtatik; azt egész Frantzia ország helybe hagyta. Ha azt kívánnyuk, hogy a régi nemesek a magok titulusokrol lemondjanak, az új nemeseknek is le kell azon megkülömköztető jeleikről mondani, a mellyek tsak a feudumi képzeletekre emlékeztetnek.

Az elsőbb ülések közzül egygyikben ez a környülállás fordúlt elő, hogy még akkor rendes Elölülője nem lévén a Képviselők' kamarájának, *Branges* nevű tag, a ki tsak provisoriai Elölülő volt, a gyűlésben megjelenvén, jelentette, hogy ő *Napoleon*hoz menjén és jelentvén néki, hogy Gróf *Lanjuinais* Elölülővé választatott volna, és kérdeztetvén, hogy nem volna-e ezen neveztetésre valami izenete a Képviselői kamarához, néki így felelt légyen *Napoleon*: — Tsak a szolgálatban lejendő Kamarás úrhoz irjon más nap reggel; ettől kapni fogja a további útast. — *Branges*nek ezen jelentése zúgást okozott a Képviselők között — „Én úgy itelek, így szollalt-fel egygyik tag, hogy a kamara' *Napoleon*nal való közléseinek egyenesbb úton kell esni, s hogy a kamara' Elölülője *Napoleon*nak Kamarássával nem tehet hivatalszerént való közösüléseket. Azt kívánom tehát, hogy a mi provisoriai Elölülőnk ne irjon ehez a Kamarás úrhoz, hanem a Kamara még ezen ülés alatt várja-el a *Napoleon* válaszat. Ezt a jóvallást *Dumolard* és *Regnaud St. Jean d'Angely* is helybe hagyta, oly vélekedésben lévén mindazonáltal, hogy *Branges* úr gyanithatóképpen nem jól értette a *Napoleon* szavait — *Regnaud-de-St-Jean-d'Angely* azonban nem soká megjelenvén még ezen ülésben; jelentette, hogy *Napoleon* helyb hagya légyen a *Lanjuinais* Elölülővé lett választatását. — *Flangergues*, *Dupont*, az öreg *Lefayette*, és Generális *Grenier*, még ezen ülésben Vice-Elölülőkké nevezettek.

A következő napi ülésben olyan magyarázattal iparkodott *Boullay* nevű tag a *Branges* és a *Napoleon* Kamarása között történt értetlenséget eligazítani, hogy *Branges* úr sokáig várokozván a thüilleria' udvarló szobájában, *Napoleon* e képpen szollott volna hozzá: *Sajnálom, hogy ilyen sokáig várokoztatták az urat; nállam kellett volna az Urnak magát egy Kamarás által bejelentetni.*

Igen lármás volt a Képviselők' ülése Jun. 8-dikán. *Bonaparté*nek az ő beszédjére tétetendő válasz fordúlván elő, *Felix Lepelletier* így beszélte: „A Császárnak, midőn a baza' védelmeztetésének kormányozására útnak indul, bizonyossá kell tétetetni a felől, hogy a nemzetnek minden iparkodásai össze fogják tsatolni magokat az ő intézeteivel. Ha a hízkelkedés egy Fejedelemnek, a kit Frantzia ország sem nem hívott sem nem várt, *Ohajtott* nevet adott vezetékül, az igasság kívánnya, hogy *Napoleon*nak, a ki majd tsak egyedül, minden egyéb segedelem nélkül, tsak a bizodalom által, bennünket a Bourbonoktól reánk hozatott szolgaságtól megszabadított, a hozzá intéztetendő írásban *Hiza szabadítójának* nevezete adattassék (Erre sokan kiáltották: *à l'ordre du jour!*) Ez, úgy mond, a legjobb felelet leszen a királyok' kabinetjeikből folyt rágalmazásokra (ekkor még jobban kiáltották mindcu felől: *à l'ordre du jour!*). — Harmadszor is kezdették sokak kiáltozni: *à l'Ordre du jour!* — *Dupin* pedig így beszélte: Remélem, hogy ez a kamara megoltalmazni fogja tudni magát azoknak a hízkelkedéseknek rossz következéseiktől, mellyek az előbbeni törvényhozó gyűléseket oly sok tévelygésekre vezették. *A nép nem azért küldött minket ide, hogy a Császárnak hízkelkedjünk, hanem hogy néki jó tanátslásokkal és törvényes munkálódással segittségére legyünk. Ha a történeteknek e képpen eleikbe kapunk, mi módon fogjuk kimutatni tudni háladatosságunkat,*

majd, minekutánna a' haza valósággal megmentetik?" — *Felix Lepelletier* azonközben még is tsak meg akart maradni a' maga jóvállása mellett: de végezetre tsakugyan nem lett semmi a' jóvállásából, mint-hogy még akkor sem volt organizáltatva a' gyűlés.

B é t s.

Hivatal szerént való Tudósítások Belgiumból.

A' fő hadiszállásról *Heidelberg*ből Jun. 20-dikán indult tudósítások, így adják elő a' hadakozás' elkezdődésének környüállásait: — „*Bonaparte* e' h. 13-dikán (nem 8-dikán) *Párist* oda hagyván, útját azon ármádájához vette, melyet a' *Belgiumi* határoknál állásba helyeztetett vala. Először a' *Prussus* Generális *Ziethen* serege támadtatott meg, melyre a' volt bizattatva, hogy a' *Sambre* vizét tartsa szemmel, és ha felesleg való erő talál ellene nyomulni, magát *Fleurushoz* vonnyá vissza. *Feldmarschal* Hertzeg *Blücher* ehhez képest *Namurt* oda bagyta, oly célzással, hogy a' még elszéledve lévő seregeket *Sombref* mellett összegyűjtse, azon lévén, hogy az után vagy réá üssön az ellenségre, vagy pedig ótet, ha a' környüállások úgy fogják kívánni, tartóztassa addig, míg a' távolabb lévő *Prussus* seregeket is magához veheti. Egyszersmind *F. M. Hertzeg Wellington* is összegyűjtötte a' maga előlálló seregeit, 's az *Orániai* *Princz* alatt lévő seregek is állásba helyeztettek magokat *Quatre-bras* mellett. —

„Jun. 16-dikán 3 óraker réá ütött a' *Frantzia* fő erő a' *Sombref* mellett már össze gyülekezve lévő három *Prussus* seregekre. A' *Gen. Bülow*' serege a' tartalék artilleriával és lovassággal, az útaknak rosszasága miatt még nem érkezett vala meg. *F. M. Blücher* tehát azért, hogy fő erejének összegyűjtésére időt nyerhessen, az ellenségnek felesleg való erejét nem tekintvén, elfogadta az ütközetet. Kegyetlen verekedésre került a' dolog, mely az éjjelnek elkövetkezéséig tartott, az ellen-

ség semmi iparkodások által meg nem hátráltathatta a' vitéz *Prussus* seregeket. Mindazonáltal, hogy azon állásban, a' hol már a' több *Prussus* seregek egy előre összegyűlekeztek vala, egy fő ütközetel megkínálhassa *F. Marschal Blücher* az ellenséget, magát *Sombref* mellől *Wawreshez* vonta. —

„Az alatt, míg három *Frantzia* seregek a' testörzőkkel egyetemben a' *Sombref* mellett való verekedésre fordítottak, *Marschal Ney*, más két seregekkel és egy lovas osztállyal, melyet *Gen. Kellermann* vezérlett, a' *Marschal Wellington* előljáró seregeire ütött. A' sokkal számosabb ellenségnek minden reajok való üréseit visszaverték 6000 *Ánglus* gyalogok, kiknek segítségére estve felé a' *Braunschweigi* Hertzeg' seregei is megérkezvén, ezeket ezen Hertzeg maga személyesen vezérlette az ellenségre 's egy golyobis által megölettetett. A' seregek ezen szánakozásra méltó történet miatt ugyan megrázkodtatván, de meg nem ijedvén, kettőztették iparkodásukat 's tökéletesen győzedelmeskedtek. —

„*Marschal Hertzeg Wellington* 17-dikben reggel a' *F. M. H. Hertzeg Blücher* fordulásairól tudósittatván, *Watterloo* mellé rendelte állásba seregeit, 's ez nap' estve már mind a' két ármádák a' *Watterlooi* és *Wawresi* vidékeken állottak össze tsatolódva, készek lévén ott egy közönséges ütközetnek elfogadására. — A' melly, hogy 18-ikban valósággal és a' Szövetségeseeknek fényes győzedelmeskedésekkel véghez is ment légyen, bizonyítja az a' rendkívül való tudósítás, melly tegnap reggel *Bétsben* közönségessé tétetett, 's a' melynek foglalatja itt következik: —

„*Heidelberg*a, Jun. 20-dik napján estvéli 6 óraker. — „Egy éppen most ide érkezett, *Brüsszelből* 19-dikben déli 12 óraker indult *Kurir*, egynagy és határozókövetkezésű győzedelemtől hozott hírt, melyet az öszszetsatolódott *Marschallok Wellington* és *Blücher* Hertzegek, *Junius* 18-dikán *Mont St. Jean* mellett nyer-

tek. Megesvén 18-dikra virradó éjjel az ő öszszetsatolódások, *H. Wellington*, *Mont St. Jeannál* (*Watterloo* mellett fél órányira előfelé) *H. Blücher* pedig *Wawresnél* várták a' megtámadtatást, a' melly 18-dikban déli egyedfél órákor kezdődött - el, rendkívül való hathatósággal, azon szárny ellen, mellyet a' *Britannus* vezér kormányozott. A' *Mont Saint Jean* nevű falunak elfoglaltatása végett tétetett leg vakmerőbb próbák, az ellenségnek igen nagy vesztesével visszaverettettek. Dél utáni 3 órákor, egy ellenséges tsapatnak, a' melly rohanás által akart próbát tenni ezen állás ellen, a' maga lovasságát botsátotta néki a' Hertzeg, 's azt vissza is verette. A' sok sebeseken és elesteken kívül, 3000 emberek és néhány sasok estek a' győzedelmesek kezire. Azonközben estveli 6 óráig folytak a' *Bonaparte*' nékimérgesedett támadásai, az ő vitézbátorsággal bíró bajnokja ellen. Ekkór nagy tüzességgel néki estek a' Prussusok a' Frantzia ármáda jobb szárnyának. F. M. Herteg *Blücher* oda célzott, hogy *Bonapartét Gemappétól* elvághassa: ez ellenben minden *massáit* szoróssan öszsze seregeltette, oly célzással, hogy a' *Prussusokat* olyan állapotba helyeztesse, hogy magokat kelljen védelmezniek, 's hogy egyszersmind az öt óráig tartott verekedésnek célját *H. Wellington* ellen is elérhesse. A' *Britannus* vezér azonközben haszonra tudta fordítani ezt a' fontos következésű szempillantatot; nem várt hathatósággal előre nyomult; a' melly után nagy hirtelenséggel való ijedség futott - el minden felé a' Frantzia seregek között, a' melyből leirharatlan zavarodás és nem soká közönséges megfutamodás következett. — A' futók előtt *Maubuce* felé nyil-

va lévő égygyetlenegy bajos út, ágyukkal és munitziós szekerekkel bé fedve maradt; három száz ágyuk, 's *Bonaparténak* tábori bagázsija is, vétettek-el. A' Prussus ármáda, vezérjének tüzével kergette az ellenséget; a' *Wellington*' ármádája a' maga ditsőséges vesztese után, tsak részenként nyomúlhatott előfelé; ez *Monson* által vette útját. Ez a' vitéz ármáda igen szomorodik *Gróf Urbridgének* a' Britanniai lovasság' vezérének terhes megsebesedésiért, és a' Fő Kvártélymesternek *Dalancaynek* elesésiért. A' *Belgiumi* Koronaörökös Princz, F. M. Hertzeg *Wellingtonnak* néhány Adjutánsai, 's ezek között *Lord Somerset*, 's Generális *Vincent* és *Pozzo-di-Borgo*, a' Hertzeg mellett sebesítették-meg. —

Frantzia Generális *Bourmont* 15 - dikben öt más tisztekkal, 's 16-dikban ismét egy Frantzia tiszt, által jöttek a' Szövetségesekhez. A' *Zweybrückennél* álló Bavarusokhoz 1800 nemzeti testőrzők jöttek által Jun. 18-dikán. Béfelé az ország belső részeire is nagyon szökik a' Frantzia katonaság. Az általjövő tisztek' száma naponként nevededik. A' Szövetséges ármádák a' Rénus mejjekein mind megmozdultak előfelé.

A' két Császári Udvarok még *Heidelbergában* vannak szálláson. Felsőges *Urunk* ó Cs. K. Felsőgevel van ugyan ott *Ferdinandus* Korona örökös ó Csász. Fő Hertzege is. Ugy látszik, hogy hosszabb időre határozottatva van a' Felsőges Császároknak itt való maradása. *Heidelbergában*, a' maga vendégeihez képpes, *Austriai*, *Orosz*, és Szövetséges hadiszállások nevezete alatt lévő részekre osztott - fel-

Junius' 24 - ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 458 forintot Váltótulában. Egy Császár aranyért 20 forintot 57 krt.